

BESZÁMOLÓ

a Szerzői Jogi Szakértő Testület 2018. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működik. A Testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

II. Elnökségi ülések

A Testület működését [a Korm. r. 4. §-ának (3) bekezdése alapján] figyelemmel kísérő és értékelő Elnökség, amelyet a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni. Az elnökség 2018 folyamán egy alkalommal tartott ülést (2018. június 19.). Az elnökségi ülés jegyzőkönyvét az 1. számú melléklet tartalmazza.

III. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

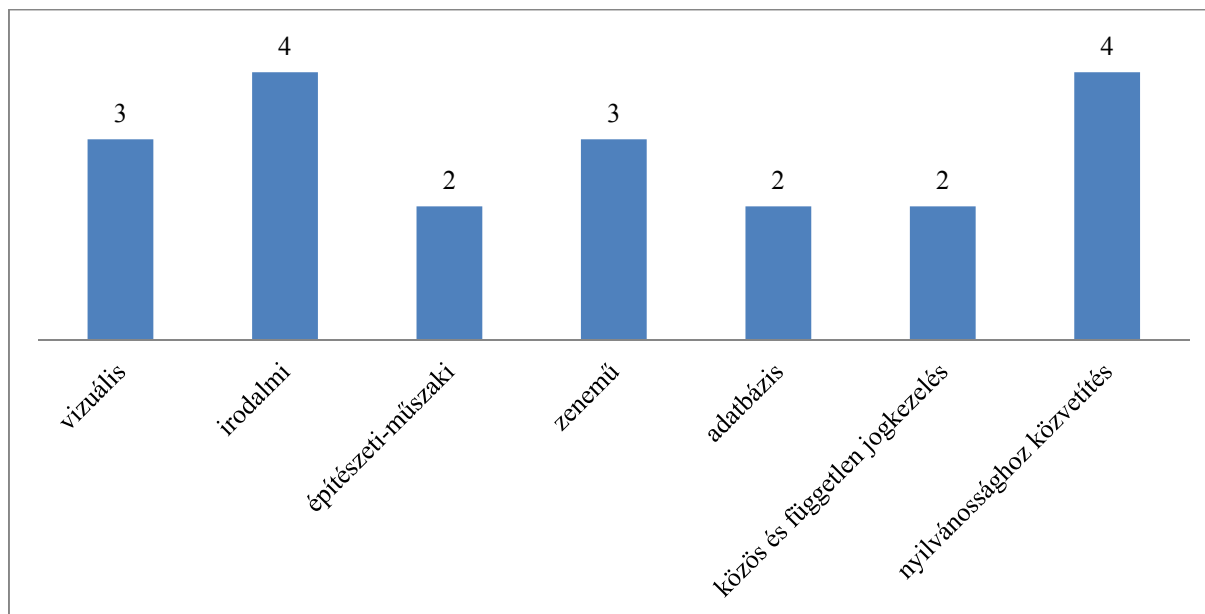
Az Szt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve – a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben – peren kívüli megbízás alapján ad szakvéleményt.

2018-ban összesen 29 szakvélemény-adásra irányuló felkérés, kirendelés, illetve árajánlat-kérés érkezett a testülethez. Az évben elkészült szakértői vélemények száma 19 db volt, ebből 5 az előző évről áthúzódott ügyben készült, további kiegészítő szakvélemények száma pedig 2 volt. Hét ügyben bíróságok (járásbíróságok, törvényszékek, közjegyző), 4 ügyben nyomozóhatóságok kirendelése alapján, 8 ügyben megbízás alapján (ügyvédi irodák, helyi önkormányzatok, magánszemélyek és gazdasági társaságok) készültek szakértői vélemények. Újdonságnak számított a közjegyzői nemperes eljárásban történő szakértői kirendelés. Viszonylag magasnak mondható (7) a bizalmasan kezelni kért szakvéleményeknek a száma. A szakértői vélemények elkészítésében 47 szakértő vett részt. Az SZJSZT 2017. évi beszámolója a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő 2018. évi 22. számában lett közzétéve. Az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében 20 szakvélemény jelent meg 2018-ban.

A szakértések száma műtípusonként a következőképpen alakult: építészeti-műszaki (2); irodalmi (4); vizuális alkotás (3); adatbázis (2), nyilvánossághoz közvetítés (4); zenemű (3), közös és független jogkezelés (2).

A megbízások közül kiemelkedett a független jogkezelés tárgykörben született első szakvélemény.

A szakvélemények főbb műtípusok/témánként szerinti megoszlása

Az SZJSZT által 2018-ban ellátott ügyekre vonatkozó kimutatást a 2. számú melléklet tartalmazza.

A Testület 2018-ban önállóan szerzői jogi ankétot nem szervezett, hanem 2018. december 7-én részt vett az „Adaptation strategies for copyright in the 21st century: Expansion? Contraction? Evolution?” című egynapos konferencián, amelyet az ALAI magyar csoportja (az MSZJF) és a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) szervezett. A konferencia egyben tisztelgés volt id. dr. Ficsor Mihály előtt 80. születésnapja alkalmából, aki a WIPO korábbi főigazgató-helyettese volt, számos külföldi állami kitüntetés birtokosa, a Magyar Szerzői Jogi Fórum alapító elnöke, a Szerzői Jogi Szakértő Testület korábbi elnöke és tiszteletbeli elnöke. Ő elnökölte a Szerzői Jogi Szerződés (WCT) és az Előadásokról és Hangfelvételekről szóló szerződést (WPPT) elfogadó diplomáciai konferenciát 1996-ban Genfben. E két dokumentum az alapja az internetes szerzői jogoknak mindenhol a világon, szabályait a világ legtöbb országa alkalmazza.

A rendezvényen számos kiváló magyar és nemzetközi előadó képviseltette magát: Jane Ginsburg, Silke von Lewinski, Pierre Sirinelli, Jukke Liedes mellett az elnökség több tagja, Szinger András és Tomori Pál is felszólaltak.

IV. Néhány tipikus, illetve jelentősebb ügy

1. SZJSZT-34/2017. Ismeretterjesztő, szakirodalmi mű fordításának szerzői jogi kérdései

A megválaszolandó szerzői jogi kérdés a felperesi mű engedély nélküli lefordításával és többszörözésével kapcsolatos jogsértés megállapíthatóságára, valamint a jogsértéssel okozott vagyoni hátrány megállapítására irányult. A Testület nevében eljáró egyesszakértő a jogsértés megállapíthatóságára vonatkozó igenlő válasza mellett megjegyezte, hogy „az alperesi cselekmények következtében előállt

kiadvány végfelhasználók általi használata ugyan nem valósult meg, de a felperes szerzői jogának sérelme nem is ehhez, hanem az alapul vett mű jogsértő módon történt fordításához és a többszörözéséhez kapcsolódik.” A jogsértéssel okozott vagyoni hátrány meghatározásával kapcsolatban az egyesszakértő felhívta a kirendelő Törvényszék figyelmét, hogy az a perbeli adatok alapján az eljáró bíróság feladata. Általánosságban azonban kifejtette, hogy „*a szerzőt ért hátrány lényegében az elmaradt licenccijhoz hasonlítható*”, a licenccij mértékét befolyásoló körülmények pedig többek között a műre vonatkozó várható kereslet, a mű hiánypótló jellege, a befektetett szakmai munka és kutatás mértéke, a megjelenési formák száma, a mű további kiadásainak és a sorozattá bővítésének potenciálja, a konkuráló kiadványok piaci jelenléte és a szerző szakmai előélete. Végezetül az okozott kárral kapcsolatos alperesi beadvánnyal kapcsolatban kifejtette, hogy a „*felperesi kár abban ragadható meg, hogy művének fordítására és idegen nyelven történő felhasználásához nem kérték meg az engedélyét, ez az objektív jogsértés független attól, hogy a konkrét ügyben a tervezett hasznosítási mód már nem mehetett végbe, nem következett be.*”

2. SZJSZT-01/2018. Filmalkotások és televíziós műsorok kereskedelmi szálláshelyeken történő nyilvános előadása

A Megbízó által feltett kérdések a nyilvánossághoz közvetítéssel, mint az Szjt. 26-27. §-ában meghatározott felhasználási móddal kapcsolatos engedélyezési kérdésre terjedt ki, különösen arra, hogy e felhasználás tekintetében melyik jogosulti csoportokat és műveket képviselő közös- és független jogkezelő szervezetektől szükséges felhasználási engedélyt kérni, kitérve a filmelőállítókat (a filmszerzők átruházott engedélyezési jogát) képviselő, 2016-ban nyilvántartásba vett független jogkezelő szervezet e vagyoni jog érvényesítésével kapcsolatos eljárási gyakorlatára. A legutolsó kérdéssel kapcsolatban az eljáró tanács kifejtette, hogy „*a filmelőállítókat a megbízásban foglalt tevékenységgel összefüggésben kizárólag a lehívásra történő, nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel joga illeti meg. Vagyis ha a szállodaüzemeltetők nem internetes lehíváson alapuló, hanem a nyilvános előadási/nyilvánossághoz közvetítési jogot érintő szolgáltatást biztosítanak a hotelszobákat igénybe vevő ügyfelek részére, akkor e vonatkozásban a filmelőállítók nem rendelkeznek közvetlenül vagyoni jogokkal. Ugyanakkor a filmelőállítók előadóművészekről vagy szerzői jogosultaktól átruházás vagy felhasználási szerződés útján törvény által közös jogkezelésbe nem utalt vagyoni jogokat szereznek, akkor e jogok gyakorlása céljából fellephet a független jogkezelő szervezet is.*” Ezek alapján annak megjelölése a független jogkezelő feladatkörébe tartozik, hogy melyik filmelőállítóhoz tartozó filmalkotással kapcsolatban kezelhet megbízás alapján vagyoni jogokat. Ezért, amennyiben a filmelőállítókat képviselő független jogkezelő „*jogdíjigényt próbál érvényesíteni valamely szállodával szemben, ezt csak akkor teheti sikerrel, ha bizonyítja, hogy a szálloda által hozzáférhetővé tett valamely programban szerepelnek filmek, amelyekkel kapcsolatban – ugyancsak bizonyíthatóan – jogosult konkrét jogosultak konkrét jogainak a kezelésére.*”

3. SZJSZT-20/2018. Zenei előadás kisjogos vagy nagyjogos jogosításának kérdései

A Törvényszék által feltett kérdés arra vonatkozott, hogy a Testület nevében eljáró egyesszakértő adjon választ azzal kapcsolatban, hogy a vádlott által szervezett rendezvény kisjogos vagy nagyjogos előadásnak minősül-e. Az egyesszakértő a két jogosítási mód általános különbözőségeinek (különös tekintettel a koncert és a műsoros előadás során elhangzó zeneművek funkciójára) bemutatása során kifejtette, hogy „*amennyiben [...] a zene a cselekmény szerves részét képezi, vagyis az egyes zeneszámoknak dramaturgiai jelentősége van (a történetben, az előadásban meghatározó szerepe van a konkrétan ott elhangzó műnek), a*

felhasználás nagyjogos. Ide tartozik az, amikor a táncjátékhoz, baletthez a koreográfiából fakadóan kötött zene kapcsolódik, és az is, amikor a zenei betét az egyébkénti mondanivalót illusztrálja, támasztja alá. Amikor a zene nem képezi a cselekmény részét (azaz behelyettesíthető is akár), vagy csupán háttérzenei funkciót tölt be, akkor az legfeljebb műsoros előadásnak minősül, így a kisjogos körbe tartozik.” A rendezvényhez kapcsolódó reklámanyag szövegének elemzése során az egyesszakértő arra az álláspontra jutott, hogy a szóban forgó előadás koncertnek felel meg, és kétséges az is, hogy az előadott zeneszámoktól elkülöníthetően megjelennek-e az előadáshoz kapcsolódó egyéb egyéni, eredeti jellegű elemek. A vádlott által tett nyilatkozat arra utal, hogy „nem nagyjogos, az eredeti zeneszámokat új alkotássá formáló műről van szó, hanem egy olyan válogatásról, amely a zeneműveket nem dolgozza át, nem keletkezik belőlük új alkotás.”

V. Egyéb

A Testület II. féléves munkáját nagyban meghatározta az a tény, hogy a Kormány 2051/2018. számú határozata értelmében 2018. június 20. napjától – visszavonásig – munkavégzésre irányuló új jogviszonyt a Testület működését biztosító SZTNH nem létesíthetett. A határozat értelmében új jogviszony létesítésnek minősül bármely olyan kinevezés, szerződés vagy egyéb megállapodás, amelynek alapján az adott szervvel 2018. június 19. napján jogviszonyban nem álló személy 2018. június 19. napját követően – bármely kezdőidőponttal és bármely jellegű jogviszonyban – az adott szervvel munkavégzésre irányuló jogviszonyba kerülne.

Az SZTNH külön felmentési kérelme alapján a Kormány 2101/2018. számú határozatában – az azonnali létszámszűkítés elrendeléséről szóló 2051/2018. Korm. határozat végrehajtásával kapcsolatos egyes kérdésekről (IV.) – 2018 októberében hozzájárult ahhoz, hogy a Testület meg kösse a szakértői tevékenység ellátásához szükséges megbízási szerződéseket. A Testület ennek következtében 2018. június 20. és októbere között érdemi szakértői tevékenységet nem tudott végezni, így több ügy a 4. negyedévre torlódott fel, vagy átcsúszott 2019-re.

Budapest, 2019. június 24.

Dr. Győri Erzsébet
a Testület elnöke

Mellékletek:

- 1) A 2018. évben tartott elnökségi ülés jegyzőkönyve
- 2) A megkeresések és megbízások listája

* * *

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a beszámolóval egyetértek.

Budapest, 2019. június 24.

Pomázi Gyula
a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának
elnöke